

BEVAR SPRITEN OG TKS

Opprop mot kuttforslag gjeldende Telemark kunstsenter og Spriten kunsthall

Kjære politikere

TO SAKER:

1. **Spriten kunsthall** foreslås kuttet med 1,7 millioner fra 2026 fra Skien kommunes budsjett. Det betyr en nedleggelse i det året Kunstnerbyen Skien fyller 20 år og innenfor strategiperioden 2023-2028 som politikerne har vedtatt videreføring av satsingen.
2. **Telemark kunstsenter** er foreslått kuttet med 550.000,- fra 2025, gjennom overtagelse av FDV kostnadene, som er estimerte driftskostnader ved Norges Bank bygget TKS holder til i. Det tilsvarer 20% av de faste driftsinntektene og utlikner omtrent hva Skien kommune gir i driftsbevilgning som vertskommune.

Hva taper vi ved å nedprioritere kunst?

- Kunsten har økonomiske og sosiale ringvirkninger.
- Forskning viser at økt kulturdeltagelse har stor innvirkning på helse og kan være med på å senke dødeligheten kraftig, noe som potensielt påvirker kommunens helse- og sosialutgifter.
- Kunst og kultur skaper identitet. Satsningen på Kunstnerbyen Skien og de solide kunstinstitusjonene i byen har blitt lagt merke til nasjonalt og gitt Skien en høy kulturell status.
- Høy faglighet i ett kulturfelt skaper ringvirkninger for de andre kulturfeltene. Det kan føre til samarbeid, bedre oppmerksomhet, økt status og tilstrømming. Vi får levende kulturmiljøer.
- Sentrumsutviklingen trenger kultur. Jamfør Geir Skjæveland, Tidligere kommunalsjef for samfunnsutvikling i Arendal kommune, må alle grupper som fyller sentrum med innhold samarbeide og inkluderes i byutvikling for å få et levende bysentrum.
- Kunst og kultur skaper møteplasser og fyller livet med mening. Det kan bidra til å bekjempe ensomhet og utenforskap og psykisk uhelse.
- Forskning viser at kunstneriske aktiviteter påvirker den kognitive og fysiske utviklingen til barn. Det hjelper dem i fag som lesing og matematikk og fremmer visuell, motorisk og sosial utvikling.
- En by uten kultur er mindre attraktiv, både som bosted og arbeidssted. Når unge talenter forlater byen, mister Skien også fremtidens potensial for nyskaping.
- Økt status, økt tilstrømming og et levende bymiljø vil kunne ha økonomiske ringvirkninger for alt fra handel, til eiendom og kommunekassa

Spriten Kunsthall

Vi vil starte med å nyansere innsporingen Skien kommune får gjennom å legge ned Spriten kunsthall fra og med 2026, slik forslaget fremstilles til politikerne.

Husleien er estimert til 1,7 millioner årlig. Husleieinntekter fra kunstnerne for atelier er 300 000,- og må trekkes fra. Innsparingen kommunen får ved nedleggelse er i realiteten kun 1,4 millioner.

Hva mister vi hvis Spriten forsvinner?

- 14 arbeidsplasser i atelier som kunstnere driver sine enkeltpersonsforetak ut ifra
- Fellesverksted og atelierfelleskap som består av smykkekunstnere, grafikere, en møbelsnekker, en glasskunstner, fotokunstnere, skulptører, videokunstnere, installasjons- og performancekunstnere, tegnere, malere og tekstilkunstnere. Dette for å nevne noen hovedkategorier, men som kunstnere flest arbeider mange sjangeroverskridende, utgir bøker og artist books, musikk, design, robotikk, kunstig intelligens, gjør prosjekter for kunst i offentlig rom, er ressurser inn i by- og stedsutviklingsprosjekter og har et stort nettverk i inn- og utland.
- Elever ved Skien VGS møter kunstnere og gis spillerom/prøvescene til elever
- Samarbeid med Kulturskolen
- Formidling til skoleelever - 1200 skoleelever innom i 2024 og over 8000 siden oppstart
- Møteplass for kulturinteresserte i Grenland og folk kommer også langveisfra for enkelte program
- Helt unike visningsrom, arbeidsrom og produksjonslokaler som fra 2023 er utvidet med et stort silketrykkverksted som alle som har lyst kan komme og bruke (støttet av Sparebankstiftelsen)
- Nasjonalt omdømme - setter Skien på kartet
- Samarbeidet om Greenlight triennalen, der Spriten, Telemark kunstsenter, Skiens kunstforening og Kunsthall Grenland skaper en festival for kunstneriske uttrykk om bærekraft og det grønne skiftet. Greenlight 2024 fikk strålende kritikk av Mona Pahle Bjerke i NRK og vært godt besøkt.

Skal det skapes kunst i Norge, må kunstnerøkonomien prioriteres. Skal vi få et mangfold av kunstuttrykk, må vi ha en bredde – det gjelder for kunsten såvel som i idretten. Skien kommunes satsing *Kunstnerbyen Skien* ble i Stortingsmelding 20: Kunstnarkår (2023) trukket fram som et vellykket virkemiddel i kommunal regi for å styrke kunstnerøkonomien og legge til rette for at kunstnere skal kunne virke over hele landet.

Visuelle kunstnere er stadig den kunstnergruppen som har lavest inntekt fra sitt kunstneriske virke. Stipend og subsidiert atelier-leie er to svært effektive grep for å styrke kunstnerøkonomien. Kunstnerne med atelier på Spriten er alle selvstendig næringsdrivende og utgjør arbeidsplasser innen det skapende kunstfeltet. Uten dette faglige felleskapet og Spritens fasiliteter som infrastruktur, vil den som mottar Skien kommunes kunstnerstipend mangle et sted å ha verksted og møte kolleger. Den verdifulle utvekslingen som finner sted mellom kunstnerne på Spriten og kunstneren som mottar stipendet og bor i Skien i et år, vil forsvinne ved nedleggelse. To av de tre beina som Kunstnerbyen Skien står på faller bort og de største verdiene satsingen gir vil forsvinne.

Vi tillater oss å minne om at i september 2023 vedtok politikerne i Skien kommune en ny strategi for Kunstnerbyen Skien 2023-2028. Politikerne forpliktet seg da til en strategi der Spriten kunsthall og atelierfelleskap er helt avgjørende for å nå målene. Den ser slik ut:

Gjennom satsingen Kunstnerbyen Skien skal Skien kommune årlig:

- Dele ut kunstnerstipend med opphold i Skien og arbeidsstipend for profesjonelle kunstnere. Stipendene skal følge økningen i konsumprisindeksen.
- Fortsette utleie av subsidierte atelierer til profesjonelle kunstnere i Spriten Kunsthall og atelierfelleskap.
- Disponere Ibsen-leiligheten i Snipetorpgata 27 til stipendordningen
- Fortsette å drifte Spriten Kunsthall som et produksjons- og visningssted for profesjonelle kunstnere på tvers av sjangere og kunstuttrykk.

For det visuelle kunstfeltet i Grenland er kunstfestivalen Greenlight et viktig samarbeids-

og møtepunkt for aktørene Telemark kunstsenter, Skiens kunstforening, Kunsthall Grenland og Spriten kunsthall. Kunstfestivalen er arrangert 4 ganger siden 2017 og har fokus på det grønne skiftet og regionale problemstillinger knyttet til bærekraft. I strategiperioden skal dette samarbeidet styrkes ytterligere. Kunstnerbyen Skien skal bidra til at festivalen får styrket sin posisjon nasjonalt og med et kunstnerisk innhold som det legges merke til.

Spriten Kunsthall er et kulturelt kraftsenter som gir næring til byens fremtid

Vi ber Skien kommune opprettholde den vedtatte strategien for Kunstnerbyen Skien 2023-2028, med Spriten kunsthall som kulturell infrastruktur for satsingen.

Telemark kunstsenter

Telemark kunstsenter vil understreke at vi har vært veldig takknemlig for bidraget Skien kommune har gitt som vertskommune. Vi arbeider aktivt med å fylle visjonen til Skien kommune om å skape den gode møteplassen, gjennom å være grønn, attraktiv og inkluderende. Gjennom samarbeidet om Greenlight-triennalen tar vi opp lokale aktuelle tema, med nasjonal og global relevanse, i forhold til det grønne skiftet. Gjennom TKS UNG vil vi gjøre Skien attraktiv og med TKS NABO inkluderende. I tillegg til den årlige Stipendutstillingen og juryerte utstillinger, har vi en satsing hvor etablerte kunstnere i Telemark får vise hele sin kunstneriske bredde i en retrospektiv utstilling med bokutgivelse, som bidrar til å skrive dem inn i kunsthistorien.

Skien er fylkeshovedstad i Telemark og vertskommune for Telemark kunstsenter. Kunstsenteret har ikke statlig støtte, men får driftsmidler fra Telemark fylkeskommune og Skien kommune.

Telemark kunstsenter (TKS) er et regionalt, kunstnerstyrt senter for samtidskunst i Skien, i bygningen til gamle Norges Bank fra 1849. Over to etasjer tilbyr vi 270 kvadratmeter utstillingsareal, en Kunstlab til workshops og en liten kino i det gamle hvelvet. TKS formidler samtidskunst til publikum skapt av nålevende kunstnere og har som formål å sikre ytringsfrihet i samfunnet. TKS utgir bøker på TKS FORLAG. TKS er Telemarks kompetansesenter innen det visuelle kunstfeltet og mottar driftsmidler fra Skien kommune og Telemark fylkeskommune.

TKS er et helårs gratis kulturtilbud åpent 6 dager i uka i utstillingsperiodene.

Telemark kunstsenter er et av landets 15 regionale visningssteder og kompetansesentre innen visuell kunst og del av Kunstsentrene i Norge (KiN). Sammen utgjør disse kunstsentrene en viktig infrastruktur for profesjonelle kunstnere i hele Norge. Av disse 15 er TKS det kunstsenteret med fjerde lavest driftsbudsjett, men fikk en svært etterlengtet økning i 2023 av Telemark fylkeskommune på 600 000,- som gav en forutsigbarhet som gjorde at vi kunne øke bemanningen og styrke kunstnerøkonomien gjennom å gi kunstnerne som stiller ut honorar for deres arbeid med utstillingene, i tillegg til vederlag.

Økningen er i stor grad nå bundet opp i kunstneriske program som allerede er lagt tre år fram i tid og en 100% stilling som produksjons- og formidlingsleder. Med det har vi styrket vår utadrettede virksomhet mot publikum med ansettelsen av Linda S. Olsen, som kom fra 15 år som produsent og formidler i Billedhoggerforeningen i Oslo. Hennes erfaring og kompetanse er med på å legge grunnlaget for søknader som prosjekt TKS UNG (arbeidserfaring for ungdom) og TKS NABO (kollektivt engasjement både i Skien og utover i flere kommuner i Telemark) som har demokrati, ytringsfrihet, medborgerskap, integrering og mangfold som kjerneverdier. Vi vil skape gode nabolag gjennom meningsfulle, felles møteplasser, som folk vil ønske å bruke. Vi ser mye ensomhet og utenforskap etter covid og vil bidra til å motvirke dette med å tilby et godt sted å være etter skolen, jobben eller utenfor hjemmets fire vegger og i helgene, med et solid kulturelt innhold.

Kuttet som foreslått på 550 000,- utligner nesten hele tilskuddet Skien kommune gir til drift som vertskommune, og av de faste driftsmidlene utgjør dette hele 20%. I samarbeidsavtalen ligger

mange tjenester som Skien kommunes befolkning nyter godt av og blir kuttet opprettholdt må vi stryke mye av det, i tillegg til harde kutt i program og i stillinger.

Hva kan ryke hvis kuttet blir gjennomført:

- Den 14 år lange tradisjonen med Stipendutstillingen (der vi deler ut nesten 300 000,- i stipend og hvor fylkeskommunen foretar innkjøp til sin samling). Dette er et viktig bidrag til kunstnerøkonomien og gir anerkjennelse for Telemarks kunstnere. Stipendutstillingen er den eneste utstillingen i programmet for 2025 som kan avlyses, uten å bryte inngåtte kontrakter
- Avlyse det gratis DKS-opplegget for alle 8.-klassene i Skien kommune (som ligger inne i dagens samarbeidsavtale og er planlagt)
- Kutte ut gratis formidlingstilbud gjennom «Lørdagsbarn»
- Redusere stillinger, i det som er et allerede svært presset budsjett
- Sommerstengning i sommerferien – perioden turistene kommer til byen, noe som bidrar til et sentrum uten gratis kulturtilbud
- Vurdere kutt i nystartede program som sommerskole og arbeidstrening for ungdom

Et så stort kutt vil med andre ord være svært ødeleggende for den gode utviklingen Telemark kunstsenter er inne i nå og endelig har fått ressurser til.

Det arbeides nå strategisk for å styrke rammene for alle de 15 regionale kunstsentrene på statlig nivå. Vi opplever at både fylkeskommunen og staten anerkjenner at det må til en større statlig sikring for en forsvarlig drift av kunstsentrene, som ivaretar og utvikler kunstfaglig kompetanse og formidling av samtidskunst produsert av billedkunstnere og kunsthåndverkere som bor og virker i alle landets regioner. Men ettersom det tidligst kan komme midler på statsbudsjettet i 2026, ber vi i denne omgang om å utsette vedtaket om kutt til 2026.

Vi ber Utvalg for inkludering frivillighet og kultur i Skien kommune om å fjerne kuttforslaget og i verste fall vente et år med å gjennomføre kuttet i driftsbevilgningene til TKS, både slik at vi kan områ oss i 2025 og finne nye kilder til drift fra 2026.

Opprop mot kuttforslagene: <https://www.opprop.net/>

Et utdrag sitater fra folk som støtter Spriten kunsthall og Telemark Kunstsenter, både i opprop og på sosiale medier:

Lars Elton (Oslo)

KATASTROFEFORSLAG I SKIEN. Rådmannen har foreslått store kutt i byens kulturbudsjett, inkludert nedlegging av Spriten Kunsthall og kutt i støtten til Telemark Kunstsenter og dårligere plass for Skiens Kunstforening i det nye biblioteket.

Anne Stabell (Eidanger)

Jeg var styreleder for Telemark kunstsenter da senteret flyttet til Skien, som resultat av at kommunen stilte opp med lokaler og økonomisk støtte til oss, som en del av visjonen om å legge et solid grunnlag for "Kunstnerbyen Skien".

Den grunnleggende tanken var at kunstnerbyen skulle bygges på flere pilarer, for å danne et så solid fundament som mulig for et vitalt kunstmiljø for både kunstnere, arrangører og publikum. Pilarene var det regionale kunstsenteret Telemark Kunstnersenter med tilknyttede kunstnere fra hele fylket, kommunens Spriten med felles verksted og visningslokale og en gjestekunstner på helårs-stipend som kunne gi nye impulser til det lokale kunstlivet, og Skiens kunstforening med lang historie og engasjement for kunsten fra byens befolkning.

Vi i TKS jobbet tett og godt med administrasjonen og politikere, både i kommunen hvor initiativet kom fra, og med fylkeskommunen for å få til flytting og ny profil i nytt bygg. Det fantes de som var negative naturligvis, men med noen ekstra runder blant politikere og i pressen fikk vi det på plass.

Og det har fungert! Unge kunstnere og ungt publikum ser på Skien som en spennende sted, - det gikk etter hvert an å bo i Skien også hvis man er interessert i retninger innen kunst og annen kultur som er litt mer utfordrende enn det mange er vant til.

De som har vokst opp i Skien i denne tiden, har vært med på denne reisen. Og nå foreslår altså rådmannen, for å spare et par millioner, å simpelt hen fjerne fundamentet for Kunstnerbyen Skien. Fjerne muligheten til at alle de som har vokst opp med at det finnes spennende utstillinger, kunstnermøter og andre formidlingsarenaer, også skal kunne få slike opplevelser som voksne, og dele det med nye generasjoner. Det er skammelig! Det er småbyfakter!

Jeg håper og satser på at dagens politikere løfter blikket litt høyere enn rådmannen. At de ser at det er grunn til å være stolte over hva Skien har fått til, at det er de som politikere som har ansvaret for å forvalte dette, - og at de ser et godt stykke inn i fremtiden.

Martin Torvik Langerød (Oslo/Skien)

At Skien kommune i det hele tatt kan få seg til å foreslå å legge ned Spriten Kunsthall, er så øredøvende kunnskapsløst at jeg mangler ord. Det Spriten Kunsthall og deres ildsjeler, og særlig Tom-Erik Lønnerød, gjør for kunsten og kulturlivet i regionen, kan knapt måles i kroner og øre. Dette vil være utrolig ødeleggende og irreversibelt, og det virker ikke som at lokalpolitikere aner hva de er i ferd med å rive ned av verdier og meningsfulle opplevelser i lokalsamfunnet.

Jeg har fått være med å kuratere og jobbe med konsertserien Nylyd på Spriten det siste året, en unik konsertserie startet av Tom Erik og André Kassen som i 10 år har levert grensesprengende eksperimentell musikk på tvers av sjangeruttrykk til Spriten Kunsthall og Grenland. Nylyd på Spriten er en unik arena i nasjonal sammenheng, og det siste året har vi hatt stinn brakke på flere konserter - og vi har sett et publikum som er genuint nysgjerrige på å oppdage nye musikk- og kunstuttrykk utenom det som tilbys noe annet sted i området. Det siste drøye året har vi hatt besøk av Deathprod, Cikada, Thea Grant, Emmeluth's Amoeba, Ingar Zach & Siri Jøntvedt, Resjemheia / Mattis Kleppen & Ottar Kåsa, Nawar Alnaddaf, Rural Tapes / Arne Kjeldsrud Mathisen, Vilde & Inga og Linda Fredriksson. De siste 10 årene har Norges største musikere og kunstnere fylt Spriten med ny lyd, skapt stor musikkinteresse og musikkglede, og ikke minst skap nye kunstnerspirer.

Senest i høst har Greenlight-triennalen fylt Spriten med helt vanvittig imponerende kunstverk, som har høstet svært gode omtaler i riksmedia og tiltrukket seg veldig mange besøkende fra og utenfra området. Spriten har arbeids- og kunstnerstipend, atelier og prosjekter som betyr enormt mye for byens kunstnere og for det mangfoldige kulturlivet i byen, og gjør det i det hele tatt mulig for kunstnere å leve i Skien.»

Som lærer på Skien videregående skole har det vært en uvurdelig ressurs at elevene våre har fått boltre seg på Spriten Kunsthall - de har fått dra gratis på konserter, fått sette opp egne konserter og forestillinger, og til og med fått samarbeide med eksterne, profesjonelle kunstnere. Spriten Kunsthall er nesten en utopi, et fantastisk raust fristed der det skapes så mange meningsfulle opplevelser på løpende bånd som vi ikke har råd til å miste!

Ja til et mangfoldig kulturliv - bevar Spriten Kunsthall! ❤️

Hanna Gjermundrød (Skarnes)

Jeg signerer fordi kunst og kultur er svært viktige faktorer for tilflytting, og fordi denne unike plassen er noe Skiens politikere burde ta godt vare på. Hit kommer kunstnere fra hele Norge for å arbeide og avholde visninger og konserter, og stedet huser et mangfold av nyskapende kunstnere. Ikke legg ned denne perlen!

Maria Veie Sandvik (Trondheim)

Jeg signerer fordi Spriten kunsthall er en institusjon av både lokal og nasjonal verdi. Stedet og dets programmering er av høy kvalitet både for kunstnere og de som opplever kunsten, og virkelig noe Skien kan være stolte av! Spriten kunsthall betyr svært mye for muligheten til å være aktiv som kunstner, og er den fremste årsaken til at jeg som bor i Trondheim besøker byen.

Christiane Lieungh (Skien)

Ingen kunstnere, ingen farger. Bevar Skien som kunstnerens by! Forsterk byens kunstinstitusjoner. Folk kommer langveis fra i ens ærend. Det går gjetord om kunstens vilkår. Omtale som aldri kunne latt seg kjøpe, selv med all verdens reklame. Folk flytter hit på grunn av det gode arbeidet som legges ned. Kunst er for alle!

Stian Johansen (Skien)

Spriten og Kunstnerbyen Skien var en av grunnene til at jeg syns det var ok å flytte til Skien i 2015. Jeg fikk Kunstnerbyens arbeidsstipend i 2012 for å kunne jobbe med boka mi «Feltet. I knehasene til Skien og Porsgrunn siden 1981.» Det ga selvtillit og motivasjon, og da boka kom ut 3 år etter takka jeg Skien kunstnerbyen i boka og gikk rett til kulturkontoret med et eksemplar. Jeg har siden snakka om stipendene og prosjektet på utallige forfatterfester og møter i Oslo, jeg tror jammen et par av dem har søkt også. Spriten er et sted å være stolt av. Ålreit å bo i en by som er mer enn tomme gater, tomme sjapper og nedlagte kafeer. Støtt Spriten

Marthe Haugerud (Bø)

Kunstnerbyen Skien med satsing på Spriten og alt som hører til, samt de store ringvirkningene det gir i nasjonal og internasjonal sammenheng, må komme fram. Noen må fortelle politikerne dette slik at de forstår hva slags genuint miljø dette er i stor sammenheng. De bør være stolte!

Marit Skyer (Sandefjord)

Jeg er fra Skien og kjenner godt til de flotte visningsstedene for kunst i byen - besøker dem ofte og er stolt over hva de har fått til her. Hadde det ikke vært av andre årsaker ville jeg flyttet tilbake til min hjemby nettopp pga kunsten og kulturen som jeg trodde virkelig hadde fått fotfeste her.

Torstein Borch Skolseg (Skien)

Skien trenger kunst- og kulturtilbud. En by som tømmes for tilbud er ikke attraktiv å bo i. Vi ønsker bredde i kulturtilbud for oss selv, men også for våre barn så byen kan tilby subgrupper, inspirasjon og muligheter til å utvikle og være seg selv

Irene Askedalen (Skien)

Jeg er bekymret for Skiens fremtid. Hvis alle kulturtilbud blir lagt ned/trukket i økonomisk støtte, hva skal skje med vår by da? Hvor skal folk gå? Spriten er et så unikt og vakkert sted med en egen karakter, det er et sted man trenger i Skien og som vi bør være stolte av. Politikere som er i mot kultur i Skien bør stille seg spørsmålet om hva slags miljø man vil ha i byen - dette er valg som kommer til å «backfire» hardt i fremtiden.

Yngvild Færøy (Oslo)

Besøkte Spriten og Greenlight District for første gang i høst - og ble så imponert over de fantastiske lokalene og det høye ambisjonsnivået på utstillingen. Kan bare ane hvor mye langsiktig arbeid som ligger bak. Tror det er slike ting som trekker kunstnere til byen og skaper det levende miljøet som det virker som det er. Veldig synd hvis visjoner og målrettet arbeid blir belønnet med nedleggelse. Jeg hadde gledet meg til å besøke Spriten flere ganger.

Hilde N. Gundersen (Skien)

Det er en tragedie for Skiens kunst- og kulturliv om dette går gjennom. Kunst og kulturopplevelser er limet mellom mennesker over hele verden, også i Skien. Vi må bygge OPP, ikke ned. Ikke rasér noe som fungerer mer enn bra, noe som står ut i nasjonal sammenheng. Det er helt vilt.

Morten Johansson (Skien)

På vegne av Skiensjazzdraget. Vi håper på fortsatt samarbeid og mulighet for konserter i et fantastisk lokale. Heia Spriten!

Marthe Aune Eriksen

Trøste og bære hvilket omfangsrikt vanvidd!

Eier ikke kommunedirektøren dannelse? Aner hun virkelig ikke at Spriten Kunsthall og Kunstnerbyen Skien (og en viss fabelaktig herremann) plasserte den tidligere søvninge, celluloseluktede byen som en blinkende stjerne på det nasjonale kunst- og kulturkartet for snart tjue år siden.

At denne treenigheten, Spriten Kunsthall, Telemark Kunstsenter og Skiens Kunstforening er spydspissen såvel i kommunens som regionens kunstliv?

Venner av fri kunst, det brede kulturliv og rimelig anstendighet. Folkevalgte hos Skien kommune: Støtt opp om dette (fyr)tårnet av et sted, støtt opp om den frie kunsten, det frie ordet, den frie lyden og den frie kulturscenen!

Skien, 24. oktober 2024,

Hilde Tørdal
Daglig leder Telemark kunstsenter
hilde@telemarkkunstsenter.no
90661074

Linda S. Olsen
Prosjekt- og formidlingsleder Telemark kunstsenter
linda@telemarkkunstsenter.no
41654633